

Kur'ân, münafıkları neden isim isim ifşa etmez?

Üstad Bediüzzaman, “نَاسٌ” ifadesinin bu ince manalarını İşârâtü'l-İ'câz'da beyan eder:

Kur'an; münafıkların şahıslarını tayin etmeyerek umumî bir sıfatla onlara işaret ettiği, Resul-i Ekrem'in (asm) siyasetine daha münasıptir. Zira şahıslarının tayini ile kabahatleri yüzlerine vurulsaydı, mü'minler nefsin desisesiyle vesveseye düşerlerdi. Halbuki vesvese havfa, havf riyaya, riya nifaka incirar eder.

Kur'ân, münafıkları isim isim ifşa etmeyip “نَاسٌ” gibi umumî bir ifade ile zikretmekle, Resûl-i Ekrem'in (asm) hikmetli ve merhametli siyasetini gözetmiştir. Çünkü eğer o şahıslar açıkça belirtilip kusurları yüzlerine vurulsaydı, bu durum mü'minlerin kalbinde nefsin desiseleriyle şüphe ve huzursuzluk doğurabilirdi.

Bu da tehlikeli bir zinciri başlatırdı: Vesvese kalbe girer, kalp korkuya kapılır; korku insanı riyaya iter; riya ise zamanla nifaka kapı aralar. Kur'ân ise bu kapıyı baştan kapatarak, hem mü'minlerin kalbini korur hem de toplumu içten içe çürütecek bir fitnenin büyümesini engeller.

Ve keza eğer Kur'an onları tayin ile takbih etseydi “Resul-i Ekrem (asm) mütereddiddir, etbaina emniyeti yoktur.” denilecekti.

Eğer Kur'ân, münafıkları tek tek isimleriyle zikredip açıkça kınasaydı, bu durum dışarıdan bakanlar tarafından yanlış yorumlanabilirdi. **Şöyle denilebilirdi: “Resûl-i Ekrem (asm), kendi etrafındakilere güvenmiyor, onlardan şüphe ediyor.”** Bu ise hem Peygamber Efendimiz'in (asm) itimadını zedeler gibi görünür, hem de davetin vakarına gölge düşürebilirdi.

Hâlbuki Kur'ân'ın üslubu, bu tür ithamların önünü keser; şahısları hedef göstermeden, hastalığı teşhis eder. Böylece hem hakikat ortaya konur hem de nübüvvetin izzet ve güveni muhafaza edilir.

Ve keza bazan kötülük ifşa edilmese tedricen zâil olması ihtimali vardır. Fakat teşhir edildiği takdirde, sahibinin hiddetini tahrik eder. Daha fazlasını yapmaya bâis olur.

Bazen bir kötülük açıkça ifşa edilmezse, zamanla sönme ve ortadan kalkma ihtimali vardır. Çünkü insan, içten içe pişman olabilir, hatasını fark edip geri dönebilir. Fakat o kötülük teşhir edilip herkesin önünde ortaya konursa, bu defa kişinin gururu ve hiddeti kabarır; kendini savunma refleksiyle hatasında ısrar eder, hatta daha ileri gitmeye sevk edilir.

Bu yüzden Kur'ân'ın üslubu, her zaman ifşa ederek büyütme değil; hikmetle tedavi edip söndürmektir.

Ve keza نَاسٌ gibi umumî bir sıfatın, nifaka münafî olması hususi sıfatların daha ziyade münafî olmasına delâlet eder. Zira insan mükerremdir. Bu gibi rezaletin şanında değildir.

“ناسٌ” gibi umumî bir ifade kullanılması, nifakın aslında insanın şanına yakışmayan bir rezalet olduğunu daha kuvvetli şekilde hissettirir. Çünkü “insan” kelimesi, keramet ve şerefle anılan bir varlığa işaret eder. Böyle yüce bir unvanın yanında nifak gibi bir çirkinliğin zikredilmesi, onun ne kadar zit ve yakışsız olduğunu ortaya koyar.

Bu da şunu ima eder: Eğer umumî bir ifade bile nifakla bağdaşmıyorsa, şahsî ve özel sıfatların onunla bağdaşması hiç mümkün değildir. Yani Kur'ân, insanı yüceltirken, nifakı o yüceliğe tamamen aykırı bir düşünüş olarak gösterir.

Sonra أُمَّتًا ve keza nâs tabiri: Nifakın bir taife veya bir tabakaya mahsus olmayıp insanın nevinde bulunur, hangi taife olursa olsun.

“أُمَّتًا” ve “ناسٌ” ifadeleri, nifakın belirli bir zümreye ait olmadığını; insanın mahiyetinde bulunabilen umumî bir hastalık olduğunu gösterir. Yani nifak, sadece belli bir topluluğa mahsus bir kusur değil; hangi tabakadan, hangi kesimden olursa olsun her insanda ortaya çıkma ihtimali olan bir zaaftır.

Bu sebeple Kur'ân, onu belirli kişilere has kılmayıp umumî bir ifade ile zikreder; böylece herkesin kendini muhasebe etmesini, "acaba bende de var mı?" diye nefsini sorgulamasını ister.

Ve keza ناسın tabiri, nifak bütün insanların haysiyet ve şereflerini ihlâl eden bir rezalet olduğundan, enzar-ı âmmeyi nifakın aleyhine çevirtmekle izale ve adem-i intişarına çalışmaları lüzumuna işarettir.

"ناس" tabiriyle Kur'ân, nifakı sadece bireysel bir kusur olarak değil; **bütün insanlığın haysiyetini yaralayan bir rezalet** olarak sunar. Bu yüzden meseleyi dar bir çevreye hapsetmez; aksine herkesin nazarını bu çirkinliğe çevirir.

Adeta şöyle der: Bu hastalık hepinizin meselesidir; ona karşı birlikte tavır alın. Böylece umumun dikkati nifaka yönelir, toplum onu kabullenmek yerine reddeder ve yayılmasının önü kesilir. Yani Kur'ân, sadece teşhis etmekle kalmaz; **toplumsal bir bilinç oluşturarak nifakı söndürmeyi hedefler.**